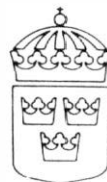

Motion till riksdagen

1986/87:K405

Margareta Persson m. fl. (s)

Kabel-TV

Mot.
1986/87
K405 – 409

Från den 1 januari 1986 är det tillåtet att sända satellitsändningar vidare genom kabel, om vissa villkor uppfylls. Kabel-TV har därigenom fått sitt stora genombrott i Sverige. Runt hela landet pågår nu en snabb utbyggnad av kabelnätet. Den tekniska utvecklingen går snabbt och kommer också att ge oss konsumenter tillgång till program från andra länder som tidigare var otänkbart. Tekniken som sådan är det därför inget fel på.

Samtidigt skall vi vara medvetna om att införandet av kabel-TV, tillsammans med videoutvecklingen, inte innebär något mindre än en kulturrevolution. Insikten om den stora förändring som sker av våra liv tycks dock inte vara särskilt stor.

Undersökningar som har gjorts i de områden som bedrivit kabel-TV på försök talar sitt tydliga språk. Barnen ökar ytterligare sitt TV-tittande. Men de lägger dessutom om sinatittarvanor. Barn i åldern 9–14 år ägnar 60 % av sin tittartid åt de utländska kabelprogrammen. Under den mörka årstiden tittar i dag 10–12-åringar genomsnittligt nästan tre timmar om dagen på TV. Så ser tittandet ut nu, innan kabel-TV slagit igenom. Därtill kommer tittandet på video.

En amerikansk 5-åring ser dubbelt så mycket på TV som en svensk 5-åring. När de slutat skolan har de sett mer på TV än de gått i skolan. 13 000 mord har de hunnit se. Det är denna utveckling som nu raskt är på väg i Sverige. Vill vi det? Är vi medvetna om den totalt förändrade barndom som blir resultatet av denna utveckling? Förmodligen är vi inte medvetna om det, för då skulle utvecklingen se annorlunda ut.

De program vi nu kan se genom kabel-TV ger små "snuttbilder" av tillvaron. Korta videofilmer flimrar förbi till ackompanjemang av rockmusik. Ibland är dessa musikbilder ytterligt grymma. Programmen innehåller mycket våld, kroppsfixering på gränsen till pornografi och unga, vackra människor. Budskapet är att du skall se tuff, hård och likgiltig ut. Filmerna som visas dygnetrunt är nu även svensktextade. En del filmer är av god kvalitet, andra är porr- eller våldsfilmerna. Under bästa sändningstid för barn, klockan 17.00 en lördag, kan t. ex. sändas en porrfilm där kvinnan piskas.

Om inte våra barns barndom påverkas av detta underhållningsvåld och av den passivering det innebär att sitta timme efter timme och titta på olika program vore det synnerligen märkligt. Vi skall inte vara förvånade över att våldet bland barn och ungdomar nu ökar och förändrar karaktär.

Den svenska kabel-TV-lagstiftningen är alltför liberal. Mark- och fastighetsägarna måste givetvis ge sitt tillstånd och vissa formella krav måste

uppfyllas för att kabelnämnden skall ge tillstånd att bedriva kabelsändningar. Men någon prövning av lämpligheten görs inte. Någon prövning av programinnehållet görs inte heller av den statliga kabelnämnden. Tillstånd till satellitsändningar ger rätt att vidareända alla programkanaler från kommunikationssatelliter som kan tas emot eller kommer att kunna tas emot i Sverige. I vissa andra länder ges tillstånd bara för vidareändning av vissa programkanaler. Den svenska lagstiftningen är alltså mer liberal än i en del andra västländer.

Lagstiftningen måste skärpas. Kabelnämnden måste få pröva lämpligheten hos den som vill vidareända. Vidare måste det vara möjligt att ge tillstånd till vilka program som skall få vidareändas, för att Sverige skall kunna utöva en aktiv påverkan mot de företag som nu sänder mycket våld och pornografi. Lagen måste också skärpas så att det snabbt skall bli möjligt att interimistiskt stoppa vissa kanaler, om olämpliga program sänts. I dag kräver lagen att det vid "upprepade tillfällen" skall ha skett övertramp. Det är alltför liberalt skrivet. Än märkligare ter sig detta om man jämför med lagstiftningen kring video.

För offentlig visning av video krävs förhandsgranskning. Nyligen ändrade också riksdagen radiolagen så att förhandsgranskning också skall kunna ske av videogram och filmer som visas offentligt genom trådsändningar. Där emot är det fortfarande tillåtet att vidareända, både för offentlig och privat visning, filmer som tagits emot via satellit. Det innebär att det nu finns lagar som skall reglera både offentlig och privat visning av videogram.

Den nya videovåldslagen säger ju också att filmer och videogram med skildringar av sexuellt våld eller tvång eller närgångna eller utdragna skildringar av grovt våld mot människor eller djur inte får spridas. Men fortfarande är det sålunda tillåtet att vidareända filmer som tagits emot via satellit, utan att dessa hårdare kriterier gäller. För att sändningar skall kunna stoppas via kabelagstiftningen så krävs det att överträdelser skall ha skett vid "upprepade tillfällen".

I alltför stor omfattning har utbyggnaden skett i s. k. kaskadnät, vilket innebär att alla hushåll ansluts. Den något dyrare installationen av s. k. stjärnät innebär dock att det enskilda hushållet får valfrihet. Det borde vara självklart att enskilda hushåll inte skall behöva betala för kabel-TV om man inte vill utnyttja det. I de områden kaskadnät redan införts, kan man dock installera ett filter för varje enskilt hushåll, som möjliggör valfrihet också för dem. Det är en principfråga att alla skall ha valfrihet i detta avseende.

En positiv utvecklingsmöjlighet med kabel-TV är möjligheten att sända lokala program. Ett kabelsändarföretag är skyldigt att utan kostnad ställa en kanal i kabelnätet till förfogande för lokala sändningar. Detta är en möjlighet som aktivt måste tas till vara. Det kan ge barn och ungdomar möjlighet att genom skolan och föreningslivets försorg aktivt få skildra sin egen miljö. De kostnader som är förknippade med den utrustning som behövs för att göra ett lokalt amatörprogram är inte särskilt stora. Men för att denna positiva möjlighet med kabel-TV skall bli möjlig måste kommunerna satsa så att skolorna använder sig av detta.

Ett ställningstagande till hur programmen propagandamässigt skall få se ut måste dock ske. Vill vi ha närradions ohämmade propaganda i TV? Eller

kanske skall vi ha andra kriterier, liknande dem som gäller för svensk TV? Den nuvarande kabellagen ställer inga krav på opartiskhet. En översyn av detta måste ske.

Mot. 1986/87
K405

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag till förstärkt kabellagstiftning, så att kabelnämnden skall kunna ge tillstånd enbart för vissa satellitsändningar,

2. att riksdagen hos regeringen begär förslag till skärpt kabellagstiftning, så att tillfälligt sändningsstopp skall kunna meddelas för program som sänt grovt våld, porr eller rashets utan att det hänt vid "upprepade tillfällen",

3. att riksdagen hos regeringen begär förslag till skärpt lagstiftning, så att kabelnämnden också får bedöma lämpligheten hos ett sändarföretag,

[att riksdagen hos regeringen begär förslag till skärpt lagstiftning, så att inget enskilt hushåll får "tvångsanslutas" till kabelnätet¹,]

4. att riksdagen hos regeringen begär att en omedelbar översyn görs om lokala program skall få sända propaganda eller eftersträva opartiskhet,

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att ge barnen undervisning i filmkunskap och ge dem möjlighet att göra program för lokala sändningar i stadsdelen.²]

Stockholm den 19 januari 1987

Margareta Persson (s)

Mats O Karlsson (s)

Maj Britt Theorin (s)

¹ 1986/87:Bo402.

² 1986/87:Ub210.